

Youth

Психологія життєвого простору сучасної молоді

Міжнародна науково-практична
конференція

Future

Рівне

26-27 листопада 2021

Education

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Рівненський державний гуманітарний університет
Психолого-природничий факультет

Психологія життєвого простору сучасної молоді

Міжнародна науково-практична конференція

26–27 листопада 2021 року

Р і в н е

УДК 159.9+ 316.6

Психологія життєвого простору сучасної молоді: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (26-27 листопада 2021 р). Упоряд. Р. В. Павелків, Н. В. Корчакова – Рівне: Волинські обереги, 2021. 122 с .

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 12 від 30.12.2021 р.).

Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не поділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Артемова О. І.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної психології та психодіагностики
Рівненського державного гуманітарного університету
Рівне, Україна*

АКТИВІЗАЦІЯ КРЕАТИВНИХ РЕСУРСІВ МАЙБУТНІХ ПРАКТИЧНИХ ПСИХОЛОГІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Реалії сьогодення висувають нові вимоги до підготовки спеціалістів у різних галузях, зумовлюють пошук таких технологій навчання, які б відповідали світовому стандарту освіти, забезпечували підготовку майбутніх поколінь на високому професійному рівні та сприяли самореалізації у своїй професії. Це спонукає вищі навчальні заклади до переосмислення та перебудови всього змісту навчання, побудови його на гуманістичній основі, суб'єкт-суб'єктних відносинах та створенні умов для стимулювання креативного потенціалу студента, майбутнього фахівця. На жаль, великий відсоток здобувачів вищої освіти (понад 65% українців) не працюють за спеціальністю, при цьому 32% взагалі не працювали за спеціальністю, а 15% - мали такий досвід, однак змінили роботу. З чим це пов'язано і як вирішити проблему, що майже половина жителів України не знайшла собі місця в професії, яку опанувала в університеті (21% опитаних не працюють за спеціальністю, бо вона їм не подобається, 43% – через низьку заробітну плату). Звичайно є причини і є наслідки.

Одна з причин – це профорієнтація, необізнаність абітурієнтів при вступі у вищі навчальні заклади. За кілька років навчання вони зі здивуванням виявляють, що обрана професія нецікава, не відповідає сподіванням чи просто не принесе очікуваного доходу. Профорієнтаційна робота в старших класах не тільки не допомагає школяру обрати професію з урахуванням його здібностей та бажань, але й згідно з потребами ринку праці. Серед основних завдань шкільного практичного психолога зі старшокласниками має бути розкриття потенціалу кожного учня, пізнання себе, своїх бажань, інтересів, спрямування. Дуже важливо, щоб останній рік навчання в школі був присвячений безпосередньо підготовці до вступу, щоб старшокласники мали змогу навчатися в спеціалізованих класах і могли зробити правильний вибір.

Наступну причину ми вбачаємо в тому, що є проблеми під час професійної підготовки, недостатньо звертається увага на розкриття креативного потенціалу студентів, бо саме через цей потенціал, про який дехто навіть і не здогадується, що він в нього є, формується креативна особистість: активна, діяльна, творча, успішна, конкурентноспроможна. Важливо мати міцні професійні знання, але ще важливіше – вміти їх застосувати у своїй життєтворчості, використавши свій креативний ресурс.

Особливо це стосується підготовки практичних психологів, оскільки на фоні нестабільності та системної кризи у світі якість суспільного життя диктує для населення необхідність використання послуг висококваліфікованих фахівців з базовою психологічною освітою, з високим рівнем їх особистісного розвитку, особливостями розкриття і реалізації їх же креативного потенціалу.

Педагогічні та психологічні аспекти розвитку креативного потенціалу особистості досліджували В.Андреев, Д.Богоявленська, Е.Боно, М.Волах, Дж.Гілфорд, В.Дружинін, О.Кульчицька, О.Лук, О.Матюшкін, В.Моляко, Я.Пономарьов, В.Роменець, С.Сисоєва, Р.Стернберг, Б.Теплов, Е.Торренс та інші науковці. Особливості розвитку креативності в професійній підготовці розглядали в своїх працях С. Овчинникова, Т.Андрущенко, В.Бондарьова, З.Заболотських, І. Колобугіна, Н. Мілютіна, А.Морозов, Т. Стародубцева, Л.Степанова, Г. Фомченкова та ін. Умови, які сприятимуть формуванню креативності

особистості, вивчали М. Воллах, Н.Коган, П. Торренс, А.Маслоу, К. Роджерс, Д.Богоявленська, Л. Дорфман, А.Матюшкін, В. Чудновський, В.Юркевич.

Однак на сьогоднішній день проблема оптимізації пізнавальної активності студентів, підвищення рівня і якості знань через актуалізацію їх особистісно-креативного потенціалу відзначається особливою актуальністю і передбачає цілеспрямоване наукове дослідження та розробку спеціального особистісного-креативного підходу до організації навчальних занять [1, с.30]. Де брати ресурс, як активізувати свій креативний потенціал – першочергові завдання, які стоять під час професійної підготовки майбутніх практичних психологів. Постає проблема досягнення нової якості підготовки фахівців, здатних протистояти будь-яким цивілізаційним викликам, нестандартно мислити, продукувати творчі ідеї й знаходити оптимальні шляхи кваліфікованого вирішення проблем у професійній діяльності [3, с.6].

Навчальне середовище – це один із основних ресурсів, в умовах якого ми маємо навчитися, розвинути, удосконалити здатності до креативного, інноваційного мислення, підприємливості, соціальної та професійної мобільності, актуалізувати потребу в самоосвіті, вміння реагувати на непередбачувані, змінні умови й продукувати варіанти впливів на них. Необхідною складовою у процесі розвитку сучасної особистості психолога є підприємливість як вміння генерувати нові ідеї, ініціативи та втілювати їх у життя. У процесі формування підприємливості як базової компетентності студенти мають навчитися мислити нестандартно, креативно, нелінійно задля розвитку власних унікальних, специфічних здібностей та вмінь, мають отримати досвід, який буде надихати їх на творчість, винахідливість та ініціативність. Відповідно наставниками для здобувачів вищої освіти мають стати викладачі, для яких підприємливість та креативність є невід'ємними рисами їх професіогенезу. Підприємливість, як риса особистості, є настановою на пошук нових можливостей за межами наявних ресурсів, саморозвиток та самореалізацію, ефективну діяльність в умовах невизначеності. Її результатом стає реалізація об'єктивно або суб'єктивно нових ідей, технологій, методик, а також створення інноваційних, професійно та соціально орієнтованих проєктів.

Актуалізація, використання та продукування креативних практик у професійному розвитку психолога сприятиме формуванню у сучасного, інноваційного, мобільного фахівця навичок вирішення різного роду кризових, проблемних ситуацій, нестандартного, креативного прийняття рішень, здатності до самоактуалізації, самоорганізації, самодетермінації та практичного оволодіння динамікою власних життєво-професійних можливостей.

З цією метою у практику підготовки майбутніх спеціалістів широко впроваджуються сучасні інтерактивні технології, що спонукають до активізації креативного потенціалу. Застосування сучасних інтерактивних технологій сприятиме формуванню креативної особистості кожного студента, розвитку нетрадиційного мислення, вміння швидко адаптуватися, а згодом створювати щось нове, важливе, якісно краще. І саме головне це те, щоб задовільнити важливу потребу – успішно самореалізуватися та допомогти іншим у їхньому самопідсиленні.

Креативні практики в контексті досліджуваної проблеми дозволяють визначити необхідні якості сучасного студента, які сприятимуть успішному розкриттю його креативного потенціалу і розвитку креативної особистості в процесі професійної підготовки: чуйність і такт; уява; вміння використовувати стандартні прийоми в нестандартних ситуаціях; розумова активність; творча сміливість; інтуїція; артистизм та формування свого творчого бачення; розвиток творчої ініціативи; вміння створювати та вирішувати проблемні ситуації; допитливість та спостережливість; здатність долати стереотипи; чіткість знань та швидкість навчання; працьовитість та наполегливість; прагнення здобути знання, необхідні для виконання конкретної професійної роботи; здатність віднайти головне в різних за змістом проблемах; відмова від авторитаризму та категоричних тверджень; вміння вести творчий пошук; легкість асоціювання; здібність виявити головне в проблемі раніше, ніж деталі; здатність переносити функції одного предмета на інший; здатність любити свою професію і себе у процесі професійної діяльності; здатність творчо та компетентно вирішувати проблемні питання; здатність чітко і вміло спрогнозувати результат; здатність приймати самостійне

рішення; здатність саморозвиватися та самовдосконалюватися в процесі професійного навчання [1, 32]. Серед основних цілей професійного навчання студентів-психологів є особистісний розвиток і особистісне зростання, вміння створити здорові мікро- та макросистеми для успішного функціонування особистості, бути гарантом того, що в суспільстві розширюється база для формування нового ставлення до життя. Креативність як особистісна риса практичним психологам буде необхідна і в навчанні, і в спілкуванні, і в майбутній трудовій діяльності, і в повсякденному житті; допоможе знаходити рішення складних технічних, організаційних, наукових проблем, виступить потужним фактором для розвитку особистості. Отже, як зауважує В.Г.Панок, крім набуття знань, практичних навичок та вмінь, за час навчання необхідно здійснити величезну роботу зі становлення власної особистості, оволодіти багатьма соціальними і життєвими компетенціями. Інакше кажучи – достатній рівень професійної підготовки майбутнього практичного психолога можливий лише за умови певного рівня розвитку та самореалізації його власної особистості [2, с.233].

З огляду на вищеперерахований комплекс якостей особистості, що є необхідним для формування креативної особистості, ми можемо стверджувати, що креативність – це і своєрідний комплекс здатностей особистості, які мають можливість проявлятися і в мисленні, і в діях, і в почуттях, і в комунікації, і в різноплановій діяльності. А в процесі проходження креативних практик розвивається і розширюється цей комплекс здатностей, що сприятиме успішному працевлаштуванню та функціонуванню.

Список використаних джерел

1. Артемова О.І. Розкриття креативного потенціалу студентів вищих навчальних закладів / О. І. Артемова // Психологія : реальність і перспективи. – 2013. – Вип. 1. – С. 29-32.
2. Психологічна служба : підручник / [В. Г. Панок (наук. ред.), А. Г. Обухівська, В. Д. Острова та ін.] – Київ : Ніка-Центр, 2016. – 362 с.
3. Філософія освітнього простору: психологічний вимір: колективна монографія: під ред. Р.В. Павелківа, Н. В. Корчакової. – Київ : Вид-во «Центр учбової літератури», 2021. – 400 с.

Бабак К. В.

*доцент кафедри практичної психології та психотерапії
Рівненського державного гуманітарного університету
м.Рівне, Україна*

САМОАКТУАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ У ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ ЗВО

На шляху розвитку української державності сьогодні постають актуальні проблеми, розв'язання яких виступає гарантом розвитку усіх суспільних інститутів. Необхідність входження нашої країни в нову модель розвитку Європи передбачає підготовку нової генерації спеціалістів, професіоналів, здатних враховувати світові реалії та реагувати на зміни в глобальному масштабі. Сучасне динамічне середовище потребує підготовки фахівців, здатних адаптуватись до його особливостей, працювати за умов постійного оновлення інформації, зростання її об'ємів.

Основною тенденцією розвитку людської цивілізації є постійне прискорення процесів розвитку на всіх рівнях соціального організму. В усіх видах практичної діяльності – на виробництві, в освіті, науці та медицині, у багатьох видах мистецтва – досягнення практичного результату, успіху, сьогодні пов'язується з рівнем особистісного **професійного розвитку**.

У «Національній доктрині розвитку освіти» визнається ведуча роль педагога в досягненні мети освіти. В ній зроблено акцент на підготовку вчителів, здатних на високому рівні здійснити

З М І С Т

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ МОЛОДІ
В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

БЫЛИНСКАЯ Н. В. Особенности временной перспективы у представителей молодежной среды.....	3
БЕЗЛЮДНА В. І. Ставлення студентської молоді до трудової міграції.....	5
ЖУРАВЛЬОВА Л. П., ЛУЧКІВ В. З. Глобалізаційні процеси, асертивність та емпатійна суб'єктивність особистості.....	8
КУЛАКОВА Л. М. Ефективна комунікація в розрізі теорії поколінь.....	10
НАЗАРЕВИЧ В. В. Остракізація в суспільстві як захисний механізм сучасності.....	14
НЕЧИПОРУК Л. І. Соціальна активність молоді в громаді: банк молодіжних ініціатив.....	17
ПАШТЧЕНКО Л. В. Психологічні особливості формування гідності сучасної молоді.....	20
ПЕТРУК Л. П. Трансформаційне суспільство і розвиток особистості.....	22
ПОНТКОВСЬКА Д. В. Національна культура сучасної молоді як складова особистості.....	25
РУДЮК О. В. Актуальні аспекти вивчення кризи зайнятості у безробітній молоді в нових соціально-економічних умовах.....	26
САВУЛЯК В. О. Етнічна ідентичність у структурі Я-образу (на матеріалі дослідження студентів).....	30
СПВАК Н. В., СПВАК Д. М. Вплив ЗМІ на становлення світогляду студентів.....	33
ХОМИЧ І.С. Соціально-психологічні особливості детермінації супідільно значущої поведінки особистості	36

ОСОБИСТІСНЕ ЗРОСТАННЯ ТА ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ
СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

АРТЕМОВА О. І. Активізація креативних ресурсів майбутніх практичних психологів у процесі професійної підготовки.....	41
БАБАК К. В. Самоактуалізація особистості здобувачів вищої освіти у діяльності психологічної служби ЗВО.....	43

БЕРЕЗЮК Т. П. Особливості професіоналізації майбутніх спеціалістів у контексті фахової підготовки.....	46
БОЛЮХ Т. П. Психологічні особливості емоційного вигорання юнаків.....	49
ГАВРИЛОВИЧ А. А. К проблеме социально-психологической адаптации в спортивной деятельности.....	51
ДЖЕДЖЕРА О. В. Підготовка майбутніх психологів до практичної діяльності в процесі вивчення навчальної дисципліни «організація діяльності психологічних служб».....	54
КАМІНСЬКА О. В. Детермінанти успішного професійного становлення майбутніх психологів.....	56
КОБЗАР З. І. Психологічні особливості розвитку професійної емпатії майбутніх психологів.....	60
ЛУЦИК Г. О. Використання арт-терапевтичних технологій у підготовці майбутніх психологів до роботи зі схильними до девіантної поведінки підлітками	61
СИНЮК Д. Личностные качества студентов, значимые для их учебно-профессиональной деятельности.....	63
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІ ТА ЇЇ ЖИТТЄТВОРЧІСТЬ	
ДАНИЛЕНКО А. В. Особенности психического здоровья студенческой молодежи в условиях пандемии.....	69
IVASHKEVYCH E., NAVOSHUK A. The development of creative thinking of teenagers.....	73
КУЛАКОВ Р. С. Проблема формування толерантного ставлення учасників освітнього процесу до осіб з особливими освітніми потребами.....	78
КИТЮШКО С. І. Психологічні засоби корекції аутоагресивної поведінки молоді.....	81
КОНОПЛИЦКАЯ О. Аспекты социальных ролей в социально-психологических установках индивида.....	83
МУЖАНОВА Н. В. Особливості соціалізації неформальної молоді в умовах пандемії...	86
МУКНАЛЧУК N., НЛАВИНСКА Е. The problem of understanding novels by senior pupils creatively.....	89

ПАВЛОВ И. В. Особенности виртуального образа я в игровой вселенной.....	94
САВЕЛЮК Н. М. Психосемантичний простір психологічного благополуччя майбутніх освітян.....	97
СЕВЕРИН А. В. Восприятие предметов вариативной формы подростками с разным уровнем интернет-зависимости.....	100
СОЗОНЮК О. С. Емоційний інтелект як особистісний ресурс розвитку життєвих перспектив особистості.....	103
СТОРОЖ О. В. Основні наукові підходи до творчої соціалізації студентів	106
ТОКАРЕВА Н. М. Психологічні виміри форматування перцептивно-інтерактивної компетентності юнаків.....	110
ЮРЧУК О. І. Застосування дельфінотерапії як засобу корекції осіб з психофізичними порушеннями	114
ЯЩУК С. Супрежеские конфликты и причины их возникновения.....	116
КНУРАVTSEVA N., IVASHKEVYCH E. Argumentative discourse as a problem of cognitive psychology.....	119